

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4230/05

בפני : כבוד השופטת א' פרוקצ'יה
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופטת ד' ברלינר

העותר : שמואל כהן

נגד

המשיבים : 1. היועץ המשפטי לממשלה
2. נציב שירות המדינה
3. שרת החינוך
4. מנכ"לית משרד החינוך
5. רן ארז

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותר : עו"ד איתמר הכהן

בשם המשיבים 1-4 : עו"ד יעקב-שלמה אמסלם

בשם המשיב 5 : עו"ד בעז בן-צור

פסק-דין

השופטת א' פרוקצ'יה:

1. זוהי עתירה למתן צו על תנאי אשר יורה למשיבים להעמיד לדין פלילי או משמעתי את המשיב 5, מר רן ארז (להלן - ארז), ולהפסיק את עבודתו במשרד החינוך נוכח נתונים לפיהם קיבל שלא כדין, ולאורך שנים, הטבות שכר ממשרד החינוך. ארז שימש במועד הגשת העתירה יו"ר הנהלת ארגון המורים העל-יסודיים בישראל.

2. אלה הן בתמצית העובדות העומדות ברקע העתירה: העותר, מר שמואל כהן, היה חבר בארגון המורים העל-יסודיים נכון למועד העתירה. הוא תבע את מעסיקו בבית הדין האזורי לעבודה בירושלים, וזימן כעד את ארז. בתום עדותו, ביקש ארז מבית הדין לפסוק לו את הוצאות עדותו, באומרו: "אני באתי מאשדוד. אני מלמד

באשדוד בנוסף לתפקידי בארגון המורים". בית הדין פסק לארז שכר עדות בסך 500 ש"ח. ב"כ העותר שלח לארז שיק בסכום זה.

3. לאחר זמן, פנה העותר אל הממונה על חופש המידע בעיריית אשדוד, היא מעסיקתו של ארז, בבקשה לדעת אם שכרו של ארז בגין משרת ההוראה הופחת בשל אי-הופעתו לעבודה ביום מתן העדות בבית הדין לעבודה. הממונה על חופש המידע סירבה ליתן את המידע, והעותר הגיש עתירה לגילוי של המידע לבית המשפט לעניינים מינהליים בבאר-שבע (עת"מ 295/02). בית המשפט נענה לעתירה באופן חלקי, והורה לעיריית אשדוד למסור לעותר מידע בשאלה האם ארז היה משובץ לעבודת הוראה בבית הספר באותו יום, והאם דיווח על העדרות מהעבודה לצורך מתן עדות במשפט. מהמידע שנמסר עלה, לכאורה, כי שכרו של ארז לא הופחת באותו יום, חרף העובדה, שבהוראת בית הדין לעבודה, קיבל שכר עדות בעבור מתן עדותו במשפטו של העותר.

4. עוד יצויין, כי ביום 19.12.02 הוגש למשרד החינוך על פי בקשתו, לבקשת המשרד, דו"ח של רואה חשבון, בנושאים שונים הנוגעים לארז, ובהם נכללו דיווחי בית הספר בעניינו, והשכר שקיבל (להלן - דו"ח רואה החשבון). בדו"ח מפורטים, בין היתר, הפרטים הבאים:

3.1" מר רן ארז קיבל שכר לאורך השנים, למרות שעל פי המסמכים העומדים לרשותנו במרבית חודשי העסקתו כלל לא נכח בבית הספר או שהיקף נוכחותו אינו תואם את היקף המשרה שבגינה שולם לו שכר עבודה...
 3.2 מר רן ארז קיבל תוספות לשכר עקב היותו מרכז מקצועי למרות שעל פי מנהל בית הספר כלל לא תיפקד ככזה במהלך השנים הנסקרות.
 3.3 מר רן ארז קיבל תוספת לשכרו בגין היותו מורה לחינוך מיוחד על אף שכמעט וכלל לא לימד כיתות כאמור.
 3.4 ממלא המקום של מר רן ארז קיבל שכר ממשרד החינוך ולפיכך נראה כי משרד החינוך שילם שכר עבודה בגין אותה משרה פעמיים" (עמ' 4 לדו"ח רואה החשבון, נספח ע/5 לעתירה).

5. ביום 9.12.02 הגיש ב"כ העותר תלונה במשטרה נגד ארז בשל מסירת הצהרה כוזבת בבית הדין לעבודה, שהתייחסה להשבתתו מהוראה ביום מתן העדות, ובגין חשד לקבלת דבר במרמה, שעניינה קבלת שכר והטבות ממשרד החינוך שלא כדין. עם

השלמת חקירת המשטרה, הועבר חומר החקירה לפרקליטות מחוז הדרום וחומר זה הכיל, בין היתר, את דו"ח רואה החשבון.

6. פרקליטת מחוז הדרום החליטה לסגור את התיק הפלילי מחוסר ראיות, בסוברה כי אין ראיות מספיקות המצביעות על קיום ידיעה ברורה ומכוונת של ארז בקשר עם קבלת כספי מדינה שלא כדין. בחינת התיק בפרקליטות מחוז דרום לימדה כי תשלומי היתר נתקבלו כתוצאה ממערך דיווחים, בחלקם שגויים, וקיום פערים בדיווחים שבעקבותיהם שולם לארז בטעות שכר שלא היה זכאי לו. עם זאת, לעמדת הפרקליטות, לא ניתן היה להוכיח, ברמה הנדרשת בפלילים, כי מי מהמעורבים במערכת הדיווח והתשלומים עבר עבירה פלילית שהובילה לתשלומי היתר (הודעת דובר משרד המשפטים לעיתונות מיום 23.9.03, נספח ע/9 לעתירה).

אשר לבקשת ארז לקבל את הוצאות עדותו בבית הדין לעבודה, סברה הפרקליטות כי מדובר בענין שאינו מתאים לניהול הליך פלילי, מפני שמדובר בסכום כספי נמוך יחסית (500 ש"ח), ובענין פעוט ביחס לחקירה כולה. עם זאת, הומלץ לשקול את האפשרות לנהל הליך משמעותי בנדון.

7. הנושא הובא להחלטתה של פרקליטת המדינה, אשר החליטה ביום 14.9.03 לסגור את התיק מחוסר ראיות. התיק נסגר ביום 21.9.03, והועבר לנציב שירות המדינה לצורך בחינת היבטיו במישור המשמעותי.

8. כעבור למעלה משנה, ביום 5.1.05, פנה ב"כ העותר בערר אל היועץ המשפטי לממשלה, בבקשה לעיין מחדש בהחלטה לסגור את תיק החקירה הפלילי נגד ארז מחוסר ראיות. עוד בטרם נתקבלה החלטה בערר, הגיש העותר את עתירתו זו.

9. במקביל לכך, נערך הליך חקירה משמעותי בנציבות שירות המדינה אשר נוהל בידי סגן נציב שירות המדינה, עו"ד צלקובניק. סיכום החקירה הוגש על-ידו למנכ"לית משרד החינוך ביום 30.3.05 (להלן - דו"ח סגן הנציב).

10. מסיכום החקירה, עולים הנתונים העיקריים הבאים:

על-פי החקירה, במשך שנים קיבל ארז ממשרד החינוך תשלומי-יתר בגין שעות הוראה שהתייחסו למועדים בהם כלל לא נכח בבית הספר באשדוד, בו אמור היה

ללמד. עם זאת, נקבע בדו"ח כי לא הוכח כי ארז פעל במכוון על מנת לקבל תשלומים שלא היה זכאי להם, גם כי היה מודע לקבלתם. עוד עלה, כי מנהל בית הספר המקיף ב' באשדוד דיווח כראוי על העדרויותיו של ארז, אך בשל שיטת הדיווח שהיתה נהוגה אז במשרד החינוך, לא ניתן היה להסיק בבירור מטופסי הדיווח על העדרותו של ארז מבית הספר בימי הלימודים הרלבנטיים, זאת בשל היותו מועסק במשרה שפוצלה לשלוש חטיבות (תיכון, חטיבת ביניים, וחינוך מיוחד).

נסיבות העדרותו של ארז מבית הספר במשך שנים נבחנו על-ידי הנציבות. התברר כי ארז נהג לפנות בתחילת כל שנה לבית הספר בבקשה כי תיערך עבורו מערכת שעות הוראה שנתית, אך בפועל לא הופיע ללמד בבית הספר. הוא הוגדר בתכנית ההוראה כמרכז מקצוע חינוך גופני, וזכה עקב כך לתוספת שכר, אף שבפועל מונו לו ממלאי מקום קבועים אשר עסקו במקומו בהוראת חינוך גופני בבית הספר. בשל טעות, ניתנה הוראת תשלום עבור ימים בהם ארז נעדר לחלוטין מבית הספר, ועל פי דו"ח סגן הנציב, לא נמצאו ראיות כי ארז היה מודע לקבלת תשלומים שלא הגיעו לו.

בדו"ח שהגיש, מצא סגן הנציב טעם ממשי לפגם בהתנהגותו של ארז, אשר במשך שנים הודיע על כוונתו העתידית להשתלב במערך ההוראה של בית הספר, אך מנגד, לא פקד את בית הספר באורח שיטתי ונתמנו לו ממלאי מקום קבועים, וחרף זאת קיבל תשלומי שכר. על-פי הדו"ח, בהתנהגותו זו, סטה ארז מהוראות תקנון שירות עובדי ההוראה, המסדירות את נושא העדרות עובדי ההוראה המשמשים גם נבחרי ציבור מעבודת ההוראה סדירה. אומר סגן הנציב בענין זה:

"קשה לקבל את טענתו של ארז לענין הסתמכותו על הוראות התקנון הנ"ל כמאפשרות לו, לכאורה, להעדר העדרות מוחלטת כמעט מבית הספר, תוך יצירת מקום עבודה, פיקטיבי למעשה, אשר נועד להבטיח כי זכויותיו - שמירת מעמדו כמורה והבטחת רציפות תעסוקתית - לא תפגענה... הרושם הוא כי ארז ראה בעבודת ההוראה בבית הספר כלי לשימור זכויותיו התעסוקתיות, הא ותו לא, כאשר כל זיקתו למשרת ההוראה התמצתה במסירת מערכת שעות בתחילת שנת הלימודים שלא מומשה, הלכה למעשה, מאוחר יותר".

אשר לבקשת ארז לקבל דמי עדות, קבע סגן הנציב כי מתעורר ספק אם היה ככוונתו של ארז ללמד באותו יום בבית הספר לאור העדרותו רבת השנים מעבודת ההוראה, אולם הראיות בדבר כוונתו הן נסיבתיות, ואין די בהן לצורך הליך משמעת. בנסיבות אלה, המליץ סגן הנציב בפני מנכ"לית המשרד לנקוט בהליך משמעת בפניה,

לאחר שימוע בענין הפרת התקנון בנוגע לסדרי הדיווח על עבודת ארז כמורה בבית הספר, ובגין נסיבות הצהרתו בפני בית הדין האזורי לעבודה על עבודתו בבית הספר לצורך קבלת דמי עדות. כן הומלץ להתרות בארז להימנע בעתיד מהעדרויות שאינן מבוקרות, ואינן מתואמות או מאושרות בעבודתו כמורה (פיסקה 3(ה) לדו"ח סגן הנציב).

אשר לכספים ששולמו לארז בלא שהיה זכאי לקבלם, קבע סגן הנציב כי אין די ראיות לכך שקיבל אותם במרמה, ולכן לא ראה להורות על הליך משמעותי בענין זה. עם זאת, מביקורות שנערכו מטעם משרד החינוך עלה, כי שולמו לארז סכומי כסף ניכרים שלא הגיעו לו, והוא נדרש בהשבתם. עוד מצא סגן הנציב, כי ממלאי תפקידים שונים במשרד החינוך התנהגו בדרך רשלנית כאשר לא פעלו בעניינו של ארז כפי שתפקידם חייב אותם. הדו"ח מותח ביקורת על ליקויים מערכתיים שונים שהתגלו אגב החקירה בפרשת ארז, וממליץ על תיקונם.

11. בהודעות משלימות שהגישו המשיבים 1 עד 4, הם היועץ המשפטי לממשלה, נציב שירות המדינה, שרת החינוך ומנכ"לית משרד החינוך (להלן - המשיבים), נמסר כי עררו של העותר ביחס להליך הפלילי נדחה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה ביום 18.1.06, וכי הליך המשמעת שננקט נגד ארז על-ידי מנכ"ל משרד החינוך הושלם ביום 10.9.06. במסגרת הליך זה הוזמן ארז לשימוע, וכן מסר את התייחסותו בכתב לסוגיות בגינן נחקר. בתום ההליך, עשה מנכ"ל משרד החינוך שימוש בסמכותו על-פי סעיף 45.221 לתקשי"ר, ורשם לארז "הערה". הוא מציין במכתבו לארז מיום 10.9.06 כי השימוע בעניינו התמקד בשלושה עניינים: סדרי הדיווח על עבודתו בבית הספר, העדרויות בלתי מבוקרות מבית הספר; ותשלומי היתר שקיבל. המנכ"ל מסכם את מכתבו באומרו: "אשר על כן, אני מעיר לך על התנהלותך זו, תוך תקווה שלא יישנו מקרים מעין אלה בעתיד".

12. קיימנו דיון בעתירה ושמענו את טיעוני הצדדים. בעקבות הדיון החלטנו, בהסכמת הצדדים, להחזיר את הענין למנכ"ל משרד החינוך, כדי שיבהיר את החלטתו כפי שנוסחה במכתבו לארז. הוספנו בהחלטתנו, כי ראוי שבהבהרה יתייחס המנכ"ל, בין היתר, לממצאים שנקבעו לגבי שלושה העניינים העיקריים שנדונו בפניו, וכן למשמעות ההערה שניתנה לארז, ולאלו מן העניינים היא מכוונת. עוד הוספנו בהחלטתנו, כי נבקש מהמנכ"ל התייחסות לטענת העותר בעתירה לפיה טעה הגורם המוסמך כאשר הסתפק בנקיטת אמצעי של "הערה", ומדוע לא נעשה שימוש באמצעי

המשמעת הקבועים בסעיף 31 לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963 (להלן - חוק המשמעת), אשר על הכוונה לנקוט בהם הודיעה המדינה בהודעתה לבית המשפט.

13. בעקבות החלטתנו, בחן מנכ"ל משרד החינוך בחינה נוספת את הפרשה, והודיע במכתב ביום 7.5.07 את ההודעה הבאה למר ארז: העדרויותיו של ארז מבית הספר ללא אישור מנהלת המחוז, וסדרי הדיווח על עבודתו כמורה בבית הספר, עולים כדי הפרת הוראות תקנון שירות עובדי ההוראה. אשר לתשלומי היתר שקיבל ארז, הדיווח של בית הספר על העדרויותיו דווח כראוי, אבל מהטפסים לא ניתן היה ללמוד בכירור על ההעדרויות בגלל אופי משרתו שפוצלה לשלושה. גזברות המחוז תרגמה בצורה מוטעית את הדיווחים. כמו כן צויין, כי מדי שנה הודיע ארז על כוונתו ללמד בבית הספר, ובהתאם לכך אף נקבעה עבורו מערכת שעות הוראה, אך הוא לא טרח לפקוד את בית הספר באופן קבוע, וביקש שימונו לו מחליפים קבועים. כתוצאה מכך, נוצרה מערכת תשלומים כפולה, באופן שאינו מתיישב עם התקנון. המנכ"ל מציין כי אין מדובר במורה זוטר, אלא באיש חינוך ותיק, האמור לשמש מודל חיקוי לציבור עובדי ההוראה. המנכ"ל קובע:

"נוכח האמור לעיל, אני סבור שהתנהגותך בענין ההעדרויות מבית הספר מדי שנה במשך מספר שנים, ללא שהתקבלו לכך האישורים המתאימים, ומבלי שיש בסיס להעדרויות אלה, מצדיק כי אתרה בכך".

אשר לתשלומי היתר - מציין המנכ"ל, כי לאור ממצאי החקירה לפיהם ארז לא פעל לקבלת הכספים, ומדובר בתשלומים ששולמו בטעות, הוא נמנע מלהתרות בארז בענין זה, למרות שעל עובד ציבור להקפיד כי לא יועברו לחשבוננו כספים ללא הסבר, ועליו לנקוט זהירות מיוחדת בענין כזה.

אשר לדרישת דמי העדות בבית הדין לעבודה, קובע המנכ"ל כי הוא רואה טעם לפגם בהסבריו של ארז לדרישה זו, לפיה התכוון להגיע באותו יום לבית הספר והוא מביע ספק אם ניתן לקבל טענה זו לאור העדרויותיו הרצופות של ארז מתפקיד ההוראה שלו בבית הספר במשך תקופה ארוכה. המנכ"ל מסכם את מכתבו בדברים הבאים:

"חזרתי ובחנתי מחדש את מכלול הנתונים האמורים, והחלטתי שלא היה די במתן הערה לפי סעיף 45.221 לתקשי"ר. על כן, אני מתרה בכך על פי סמכותי לפי סעיף

31 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 בשל העובדה שלא פעלת לקבלת אישור מראש להעדרויותיך, כנדרש בתקנון שירות עובדי ההוראה, כאמור, וכי העדרויותיך היו על בסיס קבוע, ולא פעלת לצמצם את העדרויותיך ככל שניתן. ויצויין, כי אופן עבודתך והיעדרויותיך המרובות והבלתי מאושרות אף היו אחד הגורמים שתרמו לקבלת תשלומי יתר.

אני מצפה כי תפעל בהתאם להוראות, וכי העדרויותיך יוסדרו בכל שנה מחדש עם מנהלת מחוז הדרום, באופן שהעדרויותיך במסגרת פעילותך הארגונית יהיו מצומצמות ככל שניתן, שלא על בסיס קבוע, כפי שהיו עד כה, ואשר יפגעו עד כמה שפחות במערכת.

14. העותר לא ראה בשינוי זה שחל בעמדתו העונשית של מנכ"ל משרד החינוך בפרשה הקשורה בארז משום תשובה הולמת לחומרת מעשיו, והוא נותר לעמוד על עתירתו. הוא הדגיש כי, על-פי תפיסתו, החומרה אינה רק במעשיו של ארז, אלא גם בהתנהגותה של מערכת משרד החינוך שאיפשרה את מעשיו.

15. ארז מצדו טען בתגובה כי בנקיטת אמצעי המשמעת של "התראה" יש משום החמרה בלתי מוצדקת עמו. לדבריו, בנסיבות הענין יש לראות את הפרשה כחומרה, ולהביאה לסיום בדחיית העתירה.

טענות הצדדים

16. העותר טוען, בעיקרם של דברים, כי ארז ניצל את מעמדו המיוחד כיו"ר ארגון המורים העל-יסודיים לתועלתו האישית, בדרך של הפרת חוק, ותוך העלמת עין של ראשי מערכת משרד החינוך. אי-העמדתו לדין פלילי, או למצער, לדין משמעתי, והסתפקות בנקיטת הליך משמעת פנים-משרדי בלבד, מכרסמים בעקרון שלטון החוק, ומהווים חריגה קיצונית ממתחם הסבירות. לטענת העותר, הדבר אינו מתיישב עם החומרה המיוחדת אשר יש לייחס למעשי הונאה של אנשי הוראה, המשמשים בתפקידי חינוך.

17. לגוף הענין טוען העותר, כי הנסיבות העובדתיות המתוארות בדו"ח רואה החשבון ובדו"ח סגן הנציב מספיקות להוכחת כוונה פלילית מצדו של ארז בקבלת כספי משרד החינוך שלא היה זכאי לקבלם, וכן במתן ההצהרה הכוזבת בפני בית הדין לעבודה לצורך קבלת דמי העדות. הוא מוסיף, כי קיים פער גדול בין חומרת הממצאים

שנמצאו, לבין ההמלצה להסתפק בנקיטת הליך משמעותי פנים-משרדי נגד ארז, שתוצאתו היא שימוש באמצעי התראה בלבד, במסגרת סעיף 31(א) לחוק המשמעת. לדבריו, מקרה זה מצדיק חריגה מן הכלל בדבר אי-התערבות בית המשפט הגבוה לצדק בשיקול דעת היועץ המשפטי לממשלה בהעמדה לדין פלילי. לדבריו, היועץ המשפטי לממשלה טעה בדחותו את הערר על סגירת התיק הפלילי; הוא שגה כאשר ביקש להחיל על היעדרויותיו של ארז מבית הספר, הוראות החלות על עובד מדינה הממלא תפקיד ארגוני, ואשר אין לו מקום עבודה אחר, שאינן מתאימות לענין זה. הוא טעה אף טעות שבעובדה, שכן לא ידע כי ארז ניצל לרעה את זכות ההעדרות מהעבודה הנתונה לעובד מדינה. אילו ידע זאת, כך נטען, יש להניח כי הערר לא היה נדחה על ידיו. על-פי הטענה, טעויות אלה מאפשרות התערבות בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה.

18. אשר להחלטתו של מנכ"ל משרד החינוך בענין ארז טוען העותר, כי קיים, לדבריו, "פער בלתי מתקבל על הדעת בין חומרת התנהגותו של רן ארז... ובין אפסות הענישה בגינה". הן החלטתו הראשונה של המנכ"ל, בה ניתנה "הערה" לארז, והן החלטתו השניה להמיר את "ההערה" ב"התראה" הן בלתי מידתיות. התערבותו של בית משפט זה מוצדקת בנסיבות מקרה זה גם מן הטעם שנציב שירות המדינה עצמו אישר שארז קיבל סיוע בהתנהגותו החריגה מגורמים שונים במשרד החינוך, ועל כן, אין להשאיר את ענישתו המשמעתית בידי גורם המשתף פעולה עמו.

19. ולבסוף, טוען העותר כי מחדלם של שרת החינוך ומנכ"ל משרד החינוך שלא להביא לסילוקו של ארז ממערכת החינוך מהווה שימוש לא ראוי בסמכותם, המונע משיקולים זרים, אשר נועד בעיקר להשגת מטרה זרה שלא להעכיר את מערך היחסים בינם לבין מי שעומד בראש אירגון המורים בחינוך העל-יסודי. הוא מוסיף, כי אם ובמידה שהחלטה להעמיד את ארז להליך משמעת פנים-משרדי בלבד נובעת, בין היתר, גם מן השיקול שהגורמים המוסמכים הנוגעים בדבר ידעו על החריגות והשלימו עימן, וכי ידיעה זו מכשירה את הפסול שבמעשיו, כי אז יש לשרש תפיסה זו מן היסוד.

20. לאור האמור, מבקש העותר להורות על העמדתו של ארז לדין פלילי או משמעותי, ולגרום להפסקת עבודתו במשרד החינוך.

21. בתשובתם, מתייחסים המשיבים, ראשית, לפן הפלילי העולה בעתירה, וטוענים כי עררו של העותר בענין סגירת התיק הפלילי מחוסר ראיות, הוגש ליועץ המשפטי בחריגה ניכרת ממגבלת הזמן שנקבעה בחוק סדר הדין הפלילי כזמן קצוב להגשת ערר,

הנמדד מיום שנמסרה למתלונן ההודעה בדבר ההחלטה על סגירת התיק. הערר הוגש ביום 3.5.05, ואילו התיק הפלילי נסגר למעלה משנה וחצי קודם לכן, ביום 21.9.03. עוד נטען, כי בעת שהוגשה העתירה, טרם ניתנה החלטה בערר, ולפיכך העתירה בעת הגשתה היתה מוקדמת, ודי בכך כדי לדחותה. העתירה היתה מוקדמת גם מבחינת הפן המשמעותי העולה בה, שכן רק זמן ניכר לאחר הגשתה, התקיים הליך המשמעת הפנים-משרדי בפני מנכ"ל משרד החינוך.

22. אשר למישור המשמעותי, טוענים המשיבים כי לא נפל פגם בהחלטת סגן הנציב שלא להעמיד את ארז לדין משמעותי, ולהסתפק בהליך משמעותי פנים-משרדי. הם מוסיפים, כי, מכל מקום, לא ניתן להעמיד כיום את ארז לדין משמעותי בפני בית הדין למשמעת, מחמת חלוף תקופת ההתיישנות הקבועה בסעיף 64 לחוק המשמעת. על-פי הוראה זו, חלה התיישנות על הליך משמעת אם חלפו שנתיים מאז שנודע לנציב שירות המדינה על דבר החשדות לביצוע העבירות. במקרה זה, תיק החקירה המשטרתי הועבר לנציבות ביום 21.9.03, ומשמעות הדבר היא כי ביום 21.9.05 חלפה תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק המשמעת לצורך העמדת ארז לדין משמעותי. בעת הגשת הודעת הפרקליטות בעתירה ביום 17.1.06 תקופת ההתיישנות חלפה, כאמור.

23. עוד טוענים המשיבים, כי אין יסוד לדרישת העותר להביא לפיטוריו של ארז ממשרד החינוך, וזאת לא רק בשל אופי הממצאים שעלו בחקירה, אלא גם לאור סעיף 68 לחוק המשמעת, הקובע כי עובד מדינה לא יפוטר בגלל עבירת משמעת, אלא על-פי פסק דין של בית הדין למשמעת.

24. ארז שוטח בהרחבה את טענותיו, המשתלבות בעניינים רבים עם עמדת המשיבים. בעיקרם של דברים הוא טוען, כי העותר לא הצביע על פגם כלשהו בשיקול דעתה של הפרקליטות, בהחליטה שלא להגיש נגדו כתב אישום, ולא הראה כל עילה לפיטוריו. בהיבט העובדתי ארז טוען, כי עתירה זו מהווה חוליה נוספת במאבק אישי שהעותר מנהל נגדו מזה שנים. הוא שב וחוזר על טענותיו שהשמיע בחקירת המשטרה, כי פעל בתום לב ובשקיפות, תוך שידע שהעדרויותיו מההוראה מדווחות כראוי. לטענתו, הוא לא היה מודע להליכי הדיווח וקליטת הנתונים בתוך המחלקות השונות במשרד החינוך. כן הוא טוען, כי החזיר למשרד החינוך את מלוא הסכום הכספי שנדרש להחזירו, כולל ריבית והצמדה, המגיע לסך 68,000 ש"ח, וזאת אף מבלי שנערכה עמו התחשבות סופית ומסודרת, ובטרם קוזזו מסכום זה כספים המגיעים לו, לדבריו.

בהתייחסו לשינוי שחל באמצעי המשמעת שהוטלו עליו על ידי מנכ"ל משרד החינוך, טוען ארז כי ננקטה כלפיו גישה מחמירה שלא בצדק.

הכרעה

פתח דבר

25. הליך זה, על-פי נתוניו, חושף סטיות משמעותיות מהנוהל התקין המחייב עובד בשירות המדינה, וזאת בהיבטים שונים. כעולה מדו"ח סגן נציב שירות המדינה, מר ארז, המכהן מזה שנים רבות כיו"ר ארגון המורים העל-יסודיים בישראל, נהג להעדר באופן שיטתי לתקופות ארוכות מעבודתו כמורה לחינוך גופני בבית ספר באשדוד. חרף זאת, קיבל שכר ממשרד החינוך בגין עבודה שבפועל לא בוצעה, שהסתכם לסכום כולל ניכר ביותר. בקשתו לשכר עדות בבית הדין לעבודה בנימוק כי בשל הזמנתו לעדות הפסיד תשלום בעבור יום עבודה בבית הספר חשפה, בבחינת "קצה קרחון", פרקטיקה פסולה מתמשכת שננקטה על-ידי עובד בשירות המדינה, המקדיש את עיקר זמנו לעבודתו הציבורית, אינו משקיע את ההשקעה הנדרשת בעבודת ההוראה המוטלת עליו, וחרף זאת מקבל, כסדרם, תשלומים מהמדינה על עבודת הוראה שלא ביצע. קשה להבין כיצד קורה כי אדם מקבל בטעות כספים בסכומים ניכרים במשך שנים ולא עומד על הטעות, ולא דואג להפסיק את התשלומים. ארז עצמו מודה, כי החזיר למשרד החינוך סכום של 68,000 ש"ח (כולל ריבית והצמדה) אף בטרם נערכה התחשבנות סופית עמו, ובטרם קוזזו סכומים המגיעים לו. מדובר בסכום כספי ניכר. מסכת אירועים זו משקפת פסול חמור בהתנהלות באשר לכל עובד מדינה מן השורה. היא חמורה פי כמה ביחס לנבחר ציבור, העומד בראש ארגון עובדים גדול במדינה, האמור לשמש מופת ודוגמא לציבור העובדים שאותו הוא מייצג. קושי נוסף העולה מן הנתונים קשור במידת מעורבות, כזו או אחרת, של בעלי תפקידים במערכת החינוך, אשר התנהגותם בפרשה זו תרמה להיווצרות האפשרות כי ישולמו לאדם כספי מדינה בעבור עבודת הוראה שלא בוצעה בפועל.

26. נתונים אלה מעלים את השאלה המתבקשת האם נפל פגם בעמדת הגורמים המוסמכים, אשר הביאה לידי כך שבסופו של יום, לא ננקט הליך פלילי כנגד מר ארז, והוחלט אף שלא לפעול לפתיחת הליך משמעת נגדו בבית הדין למשמעת; במקום זאת, ההיבט המשמעי טופל, בעקבות התערבותנו, במסגרת סעיף 31 לחוק המשמעת, בהליך משמעת פנים-משרדי בידי מנכ"ל משרד החינוך. יש לבחון, האם החלטת הגורמים המוסמכים לנקוט בהליך כזה מצדיקה התערבות בית משפט זה, או שמא יש

לומר כי גם אם ניתן היה לפעול אחרת מכפי שהם פעלו, החלטותיהם אינן חורגות מרף הסבירות בנסיבות הענין, ואף אינן נגועות בפסול מינהלי אחר.

27. נבחן את החלטת הגורמים המוסמכים ביחס להעמדה לדין של ארז במישור הפלילי ובמישור המשמעתי לצורך הכרעה אם נדרשת התערבות שיפוטית בהחלטות אלה.

המישור הפלילי

28. צדק ב"כ היועץ המשפטי בטענתו כי ישנם גורמי סף, ובעיקר האיחור הרב בהגשת הערר, המצדיקים דחייה על הסף של טענת העותר בהקשר לפן הפלילי. אולם גם לגופו של ענין, דין טענת העותר להידחות.

29. הלכה מושרשת היא, כי היקף התערבותו של בית משפט זה בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה לסגור תיק חקירה ולהימנע מהעמדת אדם לדין, הוא מצומצם ביותר. שיקוליו של היועץ המשפטי בענין העמדה לדין הם רבים ומורכבים. הם כורכים בירור ההיבטים הראייתיים בהקשר לשאלה האם חומר הראיות הקיים מניח יסוד סביר להרשעת החשוד בעבירות המיוחסות לו. הוא כורך בד בבד גם שאלות של מדיניות ציבורית הבוחנת את קיומו של אינטרס ציבורי בהגשת אישום במקרה נתון. שיקול הדעת הנתון ליועץ המשפטי בענין העמדה לדין הוא רחב ביותר. שולי הביקורת השיפוטית על החלטותיו מצומצמים עד מאד.

30. כאשר עומדת החלטת היועץ המשפטי לממשלה בכגון אלה לבחינתו של בית משפט זה, "אין בית המשפט פועל כ'יועץ משפטי על'", ולא ימיר את שיקול דעת היועץ המשפטי לממשלה בשיקול דעתו שלו רק מכיוון שהוא עצמו היה מחליט אחרת (בג"צ 6009/94 שפרן נ' התובע הצבאי הראשי, פד"י מח(5) 573, 582 (1994); ראו גם: בג"צ 6209/01 בר-לב נ' היועץ המשפטי לממשלה, פד"י נו(3) 625, 630 (2002) (להלן - ענין בר-לב)). מכאן נגזר גם אופיה של הביקורת השיפוטית על החלטת היועץ.

זו

"מתרכזת בבחינת אופי התהליך שהביא להחלטתו וטיב השיקולים ומשקלם היחסי אשר הנחו אותו לצורך כך. אין בית המשפט בודק את הראיות לגופן, או מבקש להמיר את שיקולי היועץ המשפטי בשיקוליו הוא, אלא מתמקד הוא בבחינת עמידתה של ההחלטה במבחן אמות המידה של המשפט הציבורי" (בג"צ 1689/02 נמרודי נ')

היועץ המשפטי לממשלה, פד"י נז(6) 49, 56 (2003)
(להלן - ענין נמרודי).

31. ההתערבות השיפוטית בשיקול דעת היועץ המשפטי לממשלה בהחלטה על העמדה לדין מוגבלת למקרים בהם ההחלטה נתקבלה בחוסר סבירות קיצוני, כגון בסטייה ברורה משיקולים של אינטרס הציבור, במשגה היורד לשורשו של ענין, או בחוסר תום לב (ענין נמרודי, שם, בעמ' 55; בג"צ 10665/05 עו"ד חיים שטנגר נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, 16.7.06), פסקה 6; בג"צ 4550/94 אישה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פד"י מט(5) 859, 871-872 (1995)).

32. ההתערבות השיפוטית בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה מצומצמת במיוחד ונדירה אף יותר, מקום שמוקד הביקורת מופנה לפן הראייתי שבהחלטת היועץ המשפטי שלא להגיש כתב אישום (ענין נמרודי, שם, בעמ' 55; בג"צ 963/04 לויפר נ' ממשלת ישראל, פד"י נח(3) 326, 332 (2004)). בנמקו גישה זו הטעים בית המשפט, לא אחת, כי בידי היועץ המשפטי וגורמי הפרקליטות, שבידיהם הופקדה הסמכות המיוחדת להחליט על העמדה לדין, מצויים הכישורים המקצועיים והניסיון הנדרשים לבחינת השאלה אם הראיות שנאספו בענין פלוני מקימות תשתית מספקת להגשת כתב אישום. בית המשפט מצדו אינו אמור לבדוק את חומר הראיות לגופו, ואינו שם עצמו בנעלי התביעה לענין זה (בג"צ 5675/04 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, פד"י נט(1) 199, 209-210 (2004); כן ראו בג"צ 10243/03 גלעד ארדן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פד"י נט(2) 306, 316-317 (2004); בג"צ 5699/07 פלונית (א') נ' היועץ המשפטי לממשלה (טרם פורסם 26.2.08) פסקאות 23-25 לפסק דיני).

33. בענייננו, החליט היועץ המשפטי כי חרף הנתונים שנתגלו בדבר התנהלותו הבלתי תקינה של ארז, לא נמצאו במישור הפלילי ראיות מספיקות לביסוס יסוד סביר להרשעתו. החסר בראיות התייחס במיוחד לקושי להוכיח יסוד נפשי של קבלת כספים במרמה, כשלכך הצטרפו נתונים בדבר טעות בדרכי הדיווח של רשויות בית הספר.

34. הטעמים המופיעים בהחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה שלא להעמיד את ארז לדין פלילי מעוגנים, ביסודם, בפן הראייתי הנוגע להעמדה לדין, ומשקפים קשיים מבחינת קיומו של סיכוי סביר להרשעה. בתחום זה של החלטת היועץ היקף ההתערבות השיפוטית הוא מצומצם במיוחד, והוא נתון למומחיותה המקצועית של הפרקליטות, אשר שולי ההתערבות בהחלטותיה בענין זה הם צרים ביותר, מטבע הדברים, בפני בית

המשפט לא נפרשה המערכת הראייתית, ומנגד, העותר לא הצביע על פגם קיצוני בשיקולו של היועץ בענין הראייתית.

35. הקשיים הראייתיים עליהם הצביע היועץ המשפטי מבחינת הוכחת היסוד הנפשי של ארז כנדרש לצורך עבירת מרמה, קיומה של טעות מערכתית בדיווחים על עבודתו של ארז, אשר תרמה תרומה משמעותית לתשלומי היתר ששולמו, העדר ראיות על פעולה מכוונת של ארז לקבל כספים במרמה, והקושי להוכיח מצג שווא מכוון מצדו - כל אלה בהצטברם יוצרים קושי הוכחתי ניכר לדעת היועץ המשפטי. לא ניתן לומר כי שיקול הדעת של היועץ המשפטי בענין העמדת ארז לדין פלילי לוקה באי-סבירות, ולא כל שכן באי-סבירות קיצונית, שרק היא עשויה היתה להצדיק התערבות שיפוטית בהחלטתו.

36. נוכח האמור, אין מקום להתערב בקביעותיו של היועץ המשפטי לממשלה בענין סגירת התיק הפלילי בעניינו של ארז. טענותיו של העותר בפן הפלילי של הפרשה נדחות, אפוא.

הפן המשמעתי

37. ממצאי החקירה של נסיבות הענין בפן המשמעתי מגולמים בדו"ח סגן הנציב, הפורש יריעה רחבה ומעמיקה של פעולות חקירה שנעשו, וממצאים שנקבעו בעקבותיה. תוצאתה של החקירה היא כי ארז הפר כללי משמעת בדרך התנהלותו באי-הופעה מסודרת לעבודה בבית הספר, ובקבלת תשלומי שכר שלא הגיעו לו. כן נמתחה ביקורת על בקשת ארז לדמי עדות בבית הדין לעבודה על רקע העדרותו הממושכת מבית הספר. לצורך ההיבט הראייתי בפן המשמעתי, נשען סגן הנציב במידה רבה על מסקנות הפרקליטות במישור הפלילי, ועל הקשיים שהיא ראתה בביסוס יסוד סביר להרשעה בפלילים. בעקבות זאת, המליץ סגן הנציב על נקיטת הליך משמעת כנגד ארז בפני מנכ"ל משרד החינוך, במסגרת הליך פנים-משרדי.

38. חקירתו של סגן הנציב בהיבט המשמעתי היתה מקיפה וכוללת. החלטת סגן הנציב לנקוט הליך משמעתי פנים-משרדי נבעה בעיקרה מהקושי שעלה בתשתית הראייתית, בדומה לקושי שעלה בהליך הפלילי. לענין זה די לומר, כי כיום, העמדה המשפטית המקובלת היא כי נטל ההוכחה הנדרש להוכחת עבירות משמעת בבית הדין למשמעת דומה לזה החל במשפט פלילי (עש"ם 5550/98 גל-אור נ' מדינת ישראל, פד"י

נג(1) 326, 331-333 (1999); עש"ם 3725/91 בכרך נ' מדינת ישראל, פד"י מה(5) 401 (1991); ע"א 8142/04 מלימובקה נ' שר הבריאות, פד"י נט(6) 166, 170-171 (2005); בג"צ 1299/05 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, 23.1.07), פסקה 16). קשיים הוכחתיים העולים בהליך פלילי, עלולים להוות אבן נגף להרשעה גם בהליך משמעת. בנסיבות אלה, בחר סגן הנציב במסלול משמעותי מתון יותר, על-פי סעיף 31 לחוק המשמעת, המסמיך שר או מנהל כללי במשרד ממשלתי לנקוט אמצעי משמעת כלפי עובד המשרד. זו לשון הסעיף:

"31. סמכות של שר או מנהל כללי

(א) שר או מנהל כללי רשאים, בשל מעשה או מחדל של עובד, שיש בהם משום עבירת משמעת, לנקוט כלפי עובד באחת מאלה:

- (1) התראה;
- (2) נזיפה.

(ב) שר או מנהל כללי לא ינקטו באמצעי כאמור אלא לאחר שניתנה לעובד הזדמנות להביא טענותיו לפניו, או לפני מי שהם הסמיכו לכך.

(ג) אמצעי כאמור בסעיף זה לא ייחשב כאמצעי משמעת לענין סעיף 62."

39. סמכות השר או המנכ"ל להפעיל אמצעים פנים-משרדיים היא המתונה ביותר מבין סמכויות גופי המשמעת השונים שהוקמו מכוח חוק המשמעת (ועדות משמעת ובית הדין למשמעת), והדבר נלמד מאמצעי המשמעת המתונים הנתונים בידיהם, המצטמצמים להתראה ולנזיפה בלבד. העברת הענין לטיפול בהליך משמעת פנים-משרדי נבעה מאותם פערים ראייתיים שעלו מחומר הראיות, ואשר השפיעו גם על החלטת היועץ המשפטי בהקשר להליך הפלילי. אלא שהמנכ"ל בחר בשלב ראשון לפעול על-פי הסמכות הנתונה לו בתקשי"ר, שהיא מתונה עוד יותר מסמכויותיו על-פי סעיף 31 לחוק המשמעת, והסתפק במתן הערה לארז. הוא שינה מעמדתו זו בעקבות הדיון בעתירה, והחליט לעשות שימוש באמצעי משמעת של "התראה" על-פי סעיף 31 לחוק בהתבססו, בין היתר, על ההנחה כי סדרי עבודתו של ארז בבית הספר יוסדרו באופן ההולם את הכללים מכאן ולהבא, וכי כספי ההטבות ששולמו שלא כדין יוחזרו למדינה במלואם. תנאי השבה אלה נתמלאו.

40. אין להוציא מכלל אפשרות, כי בנסיבות הענין, ועל-פי הממצאים שנקבעו בדו"ח סגן הנציב, ניתן היה לפתוח בהליך משמעת כנגד ארז בפני בית הדין למשמעת

של עובדי המדינה; נציבות שירות המדינה ראתה לנכון להסתפק בהליך משמעת פנים-משרדי, בעל אופי מתון יותר. במסגרת ההליך הפנים-משרדי ראה מנכ"ל משרד החינוך להסתפק בהטלת אמצעי המשמעת המתון מבין האמצעים הנתונים בידו על-פי סעיף 31 לחוק המשמעת. אינני משוכנעת כי היה מיתאם ראוי בין חומרת התנהגותו של ארז לבין אופי הליך המשמעת שננקט בפועל בעניינו, ואפשר כי נכון היה לפעול בהליך משמעת אחר, שייתן ביטוי הולם יותר לרף החומרה הגבוהה של הפרות המשמעת שאירעו במקרה זה.

41. עם זאת, יש דמיון בין אופי הביקורת השיפוטית על החלטות היועץ המשפטי לממשלה בענין העמדה לדין פלילי, לבין אופי הביקורת על החלטת נציב שירות מדינה בענין טיב הליך משמעת שיש לנקוט כלפי עובד מדינה במקרה נתון. שני המצבים מתאפיינים בביקורת שיפוטית מצומצמת על שיקול הדעת המופעל בידי הרשות המוסמכת, וזו מוגבלת בעיקרה למצבים של אי-חוקיות או אי-סבירות קיצונית. משהחליטה הנציבות על נקיטת הליך משמעת, גם אם הוא הליך מתון על-פי אופיו, אין הצדקה להתערבות שיפוטית, המצטמצמת למצבים קיצוניים ביותר של חוסר סבירות באמצעי המשמעת שננקטו. הפניית ענין זה למהלך של שיפוט משמעת פנים-משרדי אינו לוקה באי-סבירות קיצונית במידה כזו המצדיקה התערבות שיפוטית של בית משפט זה, גם אם ניתן היה, כאמור, לפעול במישור משמעת המותאם לעניינים בעלי רף חומרה גבוה יותר.

42. לאור מסקנה זו, אין צורך להיזקק לפרטיה של טענת ההתיישנות ביחס לנקיטת אמצעי משמעת, כמובנה בסעיף 64 לחוק המשמעת, אשר הועלתה על-ידי המשיבים (השוו עש"מ 9223/02 זערוך נ' נציבות שירות המדינה, פד"י נז(2) 77, 79 (2003); עש"מ 1/89 בראונר נ' מדינת ישראל, פד"י מג(1) 337 (1989)).

פיטורין משירות המדינה

43. סעד נוסף המבוקש בעתירה הוא להורות לשר החינוך ולמנכ"ל משרד החינוך להביא לפיטוריו של מר ארז מעבודתו בשירות המדינה.

דין טענה זו להידחות.

44. כלל נקוט בידי רשויות המדינה הוא כי, כאשר מעשי עובד מדינה הסוטים מן השורה נושאים אופי משמעותי, אין מקום לעשיית שימוש בסמכות מינהלית של פיטורין, המסורה לממשלה מכוח סעיף 15 לדבר המלך במועצה של א"י - 1922-47, אלא יש להעמיד את העובד לדין משמעותי, ולהחיל את האמצעים המשמעותיים הנתונים על-פי החוק. כלל זה עוגן בסעיף 68 לחוק המשמעת, הקובע:

”אין פיטורין על עבירה אלא על פי פסק דין עובד המדינה לא יפוטר בגלל עבירת משמעת אלא על פי פסק דין של בית הדין; הוראה זו לא תחול על פיטורים בתקופת הניסיון, הנהוגה לגבי המשרה הנדונה, ועל פיטורים מחמת הרשעה בעבירה שיש עמה קלון, ופיטורים בשתי נסיבות אלה לא ייראו כאמצעי משמעת לענין סעיף 62”.

45. מטרתה של הוראה זו היא לפרוש רשת הגנה על העובד בדרך של איסור על פיטורי עובד בשל עבירת משמעת, בלא שקדם לכך הליך בבית הדין למשמעת בו ניתנה לעובד הזדמנות להליך הוגן (בג"צ 7542/05 פורטמן נ' מר מאיר שטרית, שר התחבורה (טרם פורסם, 11.2.07); והשוו ענין בר-לב, בו הושארה בצריך עיון השאלה אם ניתן לפטר עובד מדינה שהורשע בדין משמעותי, כאשר בית הדין לא ראה לפטרו מעבודתו בעקבות ההרשעה). אמנם, בהוראת החוק נקבעו שני חריגים לאיסור הפיטורין, אשר בהתקיים כל אחד מהם ניתן לפטר עובד גם בלא דין משמעותי. המקרה האחד, הוא פיטורי עובד בתקופת ניסיון, והמקרה השני, הוא פיטורי עובד שהורשע בפלילים בעבירה שיש עמה קלון. אלא, שבעניינו של ארז לא מתקיים אף אחד מחריגים אלה, ועל כן, פיטוריו מותנים בקיום הליך משמעת בפני בית הדין ובפסק דין שיורה על פיטורין כאלה. הליך כזה לא קויים, מהטעמים שהובאו לעיל, וטעם זה די בו כדי למנוע את פיטוריו של ארז (השוו דב"ע לז/93-3 מדינת ישראל נ' חנוכי, פד"ע ט' 14; דב"ע מב/17-3 מדינת ישראל נ' שקד, פד"ע יד 169).

46. סיכומו של דבר: דין העתירה להידחות, על כל היבטיה. יחד עם זאת, וחרף דחייתה של העתירה, לא ניתן לחתום את פסק הדין בלי להביע את תחושת הקושי הרב המתלווה לעתירה זו בחשיפת דרך ההתנהלות שלקה בה מר ארז בהקשר למילוי תפקידו, כפי שהדברים באו לידי ביטוי, במיוחד באופן בו מילא את תפקיד ההוראה שהיה מוטל עליו, ובקבלת כספים בעבור עבודה שלא ביצע. הקושי האמור מתעצם

לאור מעמדו הציבורי הרם של ארז, וההשפעה שיש לכך על ציבור גדול בישראל. גם אם לא נמצא מקום להתערבות שיפוטית במהלכי הפעולה שננקטו על-ידי הרשויות המוסמכות לצורך טיפול בפרשה זו, המסר החינוכי המלא ביחס לחובותיו האתיות-משמעותיות של עובד מדינה הפועל בעת ובעונה אחת גם כנבחר ציבור, ספק אם עבר במלואו. יש לקוות, כי לאמצעי המשמעת המתון שהופעל בעניינו של ארז תתלווה הסדרה מלאה וברורה של חובותיו כעובד הוראה בבית ספר, בהתחשב במטלותיו כאיש ציבור, וזאת בהתאם לכללים המקובלים בשירות המדינה. לכך מצטרף הנתון בדבר החזרת מלוא סכומי השכר ששולמו ביתר, שבוצעה על ידו.

47. לאור כל האמור, אציע לדחות את העתירה בלא צו להוצאות.

ש ו פ ט ת

השופטת א' חיות:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת ד' ברלינר:

אני מסכימה לתוצאה אליה הגיעה חברתי השופטת א' פרוקצ'יה, מטעמיה. מקובל עלי, כי בשל שיקולי סף ובשל היקף ואופי הביקורת השיפוטית, בין אם על שיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה ובין אם על החלטת נציב שירות המדינה, אין מקום להתערבותנו.

אינני יכולה, עם זאת, שלא לתת ביטוי, ולו במילים ספורות, ל"חוסר הנחת", בלשון המעטה, שמעוררת התנהגותו של ארז, וזאת בנוסף ובמצטבר לאמור בפסקה האחרונה בפסק-דינה של חברתי.

המסקנה, ולפיה יתכן שארז קיבל את התשלומים העודפים בטעות ולא היה ער לכך שהוא מקבל סכומים ניכרים שלא הגיעו לו, היא קשה לעיכול, ואימוצה משקף אמת מידה קפדנית ומחמירה במיוחד בדרך לבחינת התנהגותו של ארז לענין אחריותו הפלילית או המשמעתית. ההגיון הפשוט ונסיון החיים לא בקלות ישלימו עם מסקנה זו.

טעות החוזרת על עצמה באופן שיטתי, לאו שמיה טעות. הדרישה לתשלום שכר עדות, ביום בו אמור היה ארז ללמד ועליו קיבל שכר כמי שאכן לימד באותו יום בפועל, מעידה, לכאורה, על התעלמות מוחלטת מנורמות של תקינות, או אפילו מראית עין של תקינות. נדרשת מידה לא מבוטלת של תעוזה, אולי אפילו ציניות, כדי לבקש שכר דווקא במקום כמו בית הדין לעבודה, שלצד היותו אחד מ"מעוזי" החוק, חלק מן הרשות השופטת, נועד בהגדרתו לסייע, בין היתר, לעובד שבדין וביושר זכאי לשכר עבודה.

מקוממת עוד יותר העובדה, שארז קיבל תוספת לשכרו בגין היותו מורה לחינוך המיוחד, על אף שכמעט לא לימד כיתות מסוג זה (דו"ח רואה החשבון). צא וראה, מי הציבור שמימן, באופן ערכי לפחות, את התשלומים, גם אם אין בסיס חישובי מדוייק המקשר בין הסכומים ששולמו לארז ביתר, לבין הסכומים שנועדו להשכלתו ולרווחתו של ציבור זה.

הוסף לאלה את העובדה, שמדובר בנבחר ציבור ולא רק בעובד ואיש חינוך – והמעגל נסגר.

כאמור, מן הטעמים המשפטיים ולא המוסריים או הערכיים, אני מצרפת דעתי לדעתה של חברתי.

ש ו פ ט ת

לפיכך, הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה.

ניתן היום, י"ט בסיוון תשס"ט (11.6.09).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת